

הלכות פסח סימן תמוג

לכצרו (יג) בזמן אסורו (יד) אפלו אם אינו חיב באחריותו: ג *אם קנו שום דבר בחמץ (טו) אחר

ט טור בשם רמב"ם
בשעת ד' שעתה טיה
אחת ותוספת בחלי ד' ר'

שערי תשובה

באר היטב

דאם הוא דבר שלא יקצא בנזח קונים בשעה ה' מפר לזכרו קדם לכן; מיהו אם במקום היחיד לזכרו לא יי' שידע שיתקור לו אחר הפסח, אסור לזכרו מבינה חלוטה, מ"א: (ו) לכצרו. אע"ג והוא אינו עובר עליו מ"מ יעברו שלא יעברו עליו המפקיד, ואע"ג שאפשר שהמפקיד מבינה לא יי' בעצמו שלא יעברו עליו מ"מ אין ספק מוציא מידי דאי ודאי ודאי לא מברו. לפיכך חיב לכצרו, ב"ח. וכתב המ"א: ונראה דהנפקד חיב לשלם דמי ספקדון לפקיד, שה"ל למקור קדם זמן אסורו, וא"ל דהמפקיד פשיע שה"ל לזכרו לא יי' במקום שהוא, פיון דק"ל דאין הנפקד רשאי לסמוך ע"ז וחיב לזכרו א"כ פשיע שלא זכרו, ומיהו אם החמץ צעק אימרו לו הרי שלף לפניה, מיהו אם הנה משפון בידו צ"ע אם יכול לומר הרי שלף לפניה וחיב לפרש לו מזהביו או דלמא פיון שהיה פשיע הפסיד מזהביו, ע"ש. וט"ו קרב בפשיטות דההיא של החמץ על הלזה פיון שהגוף שלו נהלה צריך לשלם לו מה שהלזה לו, וה"ה אם מברו בזה ע"פ ההיא על הלזה, ע"ש. והח"י חולק על המ"א ופסק דאין הנפקד חיב לשלם דמי הפקדון. ע"ש. ועין בתשובת ד"אליהו סימן יו. וכתב הנ"ל דהנפקד יכול לומר קום לי כמאן דפוטר, ע"ש וכן ק"ל אבן העזר חולק על המ"א ופסק דאין הנפקד חיב לשלם לטמפקיד, ע"ש בסימן מא

שכחתי, והרב נהירל פן המספר הקצור אם טענת שכתבי פשיעה הוא נאפלו אם לא הנה שער קדם חיב, אף דמשמע משאלה שחמץ של ראובן לזכר נח ותפקידו אצל ששמו וח"ל פשיעה בבעלים דפסח, ע"ש; ולא ידעתי למה כסב זה, דאפלו אם היו ששפים להשיע סימן שסג שחולק על רש"ל וס"ל דש"מ כמו גזלו וקצי אחר נבי שדך לפני

משנה ברורה

להפלות למכרו קדם הפסח ולא מכרו, הרי עצלותו גרמה הפסד המשפון שצאסר בהנחה ואין זה אלא. ונפשוט דאם מכרו בערב פסח, אף-על-פי שמכרו בזול, אין עליו פלות ונהפסד הוא על הלזה, ט"ו. מיהו, אם המפסדן הוא בעין, כגון שלא יעברו הפלות לאחר זמן הפסח והשקה אותו עד לאחר הפסח, (יט) אפשר דכול לומר לו הרי שלף לפניה (ס"ו) אף-על-פי שאינו שונה עכשו כלום, דחשדון שאין נכר הוא ולא הפסיד חובו: (יג) בזמן אסורו. בשעה ששית, ואף-על-גב דאפשר שפועל החמץ מכרו לעצמם במקום שהוא באחד מדרכי הקנינים, מכל מקום פיון שיש כאן ודאי חמץ, וספק מכרו בעצמו לעצמם וספק לא מכרו, אין ספק מוציא מידי ודאי וחיב לכצרו: (יד) אפלו אם אינו חיב באחריותו. ונאפלו אם לא קבל עליו שמירה כלל (אחרונים), ואף-על-גב דהוא אינו עובר עליו, מכל מקום צריך לכצרו כדי שלא יעברו עליו המפקידים, דכל ישראל ערבים זה לזה (ב"ח וט"א). ודעת הגר"א, (כ) דיש עליו חיוב מן התורה לבער אף שהחמץ אינו שלו, פיון שהחמץ בביתו והוא של ישראלים, וכן דעת הגר"ח וביית מאיר, עין שם: ג (טו) אחר ששעות, ודעה לומר, אף-על-גב דאסור בהנחה מן התורה לרב פוסקים, ואס"ח הלא הקצור בהנחתו אדאורייתא, אפלו הכי בדיעבד אינו תופס דמיו, דלא מצינו שיתפס האסור על הדבר שהחליף כי אם בעבודה וזה ודקדוש ושביעית, ולפי זה הוא הדין

שער תענית

(יט) מנאברהם. עין שם ששאר בצריך עין. ומש"ז מוכח דפשיטא לה דחיב הלזה לשלם, וכן סתם הגר"ו להלכה, ואנו כותבו בלשון אפשיע, בשום דבבגדרישע מצד דאף בזה הפסיד המלזה חובו, עין שם: (כ) ומצאתי בדבריו בהנחה בבב"ג ובהלכות ר"ח גיאות, וכלשון השיט ברא"מא צ"ח דהכל מצריך עליו לכצרו, ועין בעמק-הלכה סימן קכו:

תרגום: 1 לתת.

לכצרו לומר דבשעה דמשפדו אינו אלא בע"פ ולא בפשע נמות הפסח, דהא אף אם בודק בחור הפסח צריך לזכרו, ולא נקנה הנזק על נתינת האסור רק על עצמו המצוה, ע"ש. ועין עליו סימן חלה, ועין מ"ש ליכל סימן חמ בשם השאגת-אורה סימן סג וסימן סד: (ו) לכצרו. עין בה"ט. ועין בשו"ת חתם סופר, בא"י ששנה תביאה של ישראל לצדקה משה מאלצ"ו בלא ודעו הישגאל, ואחריה קדם ששעה שא"ל הישגאל וכתב בו וישיב הגיד להישגאל ששראה ובעט עליו ולכן הלך הא"י ולקחה מן המים והשעה, אם תלקח נכר בתבואה רשאי לקבל ממנו דמי התבואה קפרעו דוק, נאפלו אם אין נכר של לצדק דהו, אלא שיש לפקפק בדבר, ע"ש. וה"מ אסור לשלם: וישגאל לקחה ממאלצ"ו מן הא"י. דקדם שנתקלקלה אבתי ברשות ישראל הנה למא ונהו חמץ של ישראל שעה"ש, ע"ש. ועין בשו"ת גיב ח"א שכתב במלך שאומר לנגל וברי שלף לפניה אין החמץ באסור, ועין בגיב מ"ח סימן סח וסימן עה שכתב לזכור מה שהחמץ לו ע"ז ממנו מקומות, ועין בשו"ת ד"האגנים סימן לו מ"ש דהו, ועין בשו"ת שבת-עצב ח"א סימן י"ט באר שהמפקד חיב מסתבר בלא אחריות, ונאפלו בשם חש"ש ששא"ל יש שם חמץ מכר בע"פ לא יי' אותה הפסד עם שאר החמץ שלו ונאפלו מכל בפשיעה הא"י, ונאפלו אם זה הרי ששעה מה שפסק לא"י, ואת"ל שחיה פשיעה, אם גם פשיעה בכלל התנאי שלא יתחייב באחריות, וישיב דודאי הרי פשיעה, שלא הנה עליו חובת בער, פיון שאין ידע אם יש בדוכו חמץ אם לא, אחרון דהחמץ לא מתקין, וה"מ פסדו ממנו התנאי דגם פשיעה בכלל ודא"ש בח"מ סימן עב ובסימן שח, ואף שכתובת הבית סימן קלח ובהר"ט חלק ח"מ סימן קד חולקים, אין נראה לרחות דברי מהר"מ מרוסובסק, ע"ש. ועין בשו"ת שג"ר אגנים סימן כח בראשון שכתב לשקבע שפשיע ולא מכר החמץ בע"פ והוא טען שער קדם חיב, אף דמשמע משאלה שחמץ של ראובן לזכר נח ותפקידו אצל ששמו וח"ל פשיעה בבעלים דפסח, ע"ש; ולא ידעתי למה כסב זה, דאפלו אם היו ששפים להשיע סימן שסג שחולק על רש"ל וס"ל דש"מ כמו גזלו וקצי אחר נבי שדך לפני

באר הלכה

שפסד לגמרי לא ימכר אלא בחמץ על הבעלים, וכמו שכתב שם המספר דלא יגע בפסדון אפלו ידע בבואי שישלחו בזמן פלוני או יאנס אותו השלטון, ומה נאפלו בואי הבעלים קדם וישלח ממנו, ונאפלו דבר שער פנה הלאה ומה וועין שם שפרץ, דאפשר דכונת הפסד אברהם דנאק קרוב ממש לשעה חמישית, עד כאן לשונו, ודעה לומר שרחוק הדבר שיבואו הבעלים בזמן מועט כזה, אבל באמת אין זה ענין לדבר מנאברהם שחלה הטעם בשלא יקצא קונים בשעה חמישית, ואף-על-פי-כן לא רצינו לדחות לגמרי דברי מנאברהם דהמספר טעמה, ודברי המספר שם בחש"מ שפסד דין דאגסו שלטון קשים בסכר, דהדעה שם דין דאגסו שלטון לצעיר הקדש דחמץ אסור למכר עד שעה חמישית, וגם שם מנאברהם דאגסו שלטון דמי: והאמת הוא דאף לקח לקח, ששנה אחרות, משעה חמישית ואילך המידו לו למכר, ואין לו להמחין על הבעלים עד שעה ששית שאגסו אותו אורחא, אלא דהייב שפסד לגמרי אין לו להמחין שמה נאפלו הבעלים, ואם כן לפי זה אפשר גם-כן לומר עוד דאם משר ששלא יקצא קונים בשעה חמישית ואס"ח יפסד לגמרי, אין לו להמחין גם על שעה חמישית, ובשעה רביעית יכול למכר קשרואה שהבעלים לא באו, ודברי המנאברהם, עין שם בסמ"ע, ואפשר שכן לדברינו, דההיא שגם שם אין צריך להמחין עד טעון הסחרון שגבאו השלטון טעמת הטעם שגא נבואו הבעלים, אלא מרובין גם-כן מעט זמן מקדם כמו בעקבה שעה חמישית ולפי זה אין קצא על המנאברהם משם, אכן לשונו מן המנא, וצריך עין: * אם קני וכו' מפר. עין משנה ברורה שהבאנו דעת הפוסקים בזה, ודע, דלדידה לא נאק לאחר שש דהוא אסור ואורחא לרב הפוסקים, הוא הדין לאחר פסח אם מכר חמץ שעבר עליו הפסח אסור גם-כן למכר להנחה בדמיו אף-על-גב דאין אסור החמץ עצמו אלא מדרבנן, כמבאר בחלי ד' עמוד ב' בש"י ותוספות, ומסתברא דהוא הדין לפי זה אם מכר בתחלת שש דגם-כן אסור מדרבנן הוא, אסור לו להנחה מן

הלכות פסח סימן תמג תמר

ביאורים ומוספים

(1) ולגבי דרשת שבת הגדול, כתב לעיל (סי' תכט ס"ק ב) שכשחל ערב פסח בשבת מקדימים את הדרשה לשבת שלפני כן. ולענין תענית בבכות כשחל ערב פסח בשבת, ראה שו"ע ודמ"א לקמן (סי' תע ס"ב).

(2) ואף שהבדוק תוך שלושים יום קודם החג, כתב הרמ"א לעיל (סי' תלו ס"א) שאינו מברך על ביעור חמץ, הרי ביאר המשגיב שם (ס"ק ו) שחייב הברכה הוא דוקא כשמצניע את החמץ שימצא כדי לבעור למחרת שאז הבדיקה היא תחילת הבעור. ולכן הבדוק תוך שלושים יום אינו מברך כיון שאינו עתיד לבעור את החמץ אלא רק מפנה אותו מן הבית, מה שאין כן כאן שעתיד לבעור למחרת את החמץ שימצא.

(3) וכן לענין אכילה קודם הבדיקה, כתב לקמן (סי' תע ס"ק ו) שאסור לאכול גם כשהבדיקה בליל י"ג.

[משנ"ב ס"ק ב]

שלימור בערב שבת אי אפשר לבדוק.

(4) ולבדוק בליל שבת, כתב הבי"י שאי אפשר, שהרי אסור לטלטל את חמץ. ואף שעשה דוחה לא תעשה גם במצוות דרבנן [כמו שכתב המג"א סי' תמו ס"ק ב בשם השליח], ואם כן תדחה מצוות הבדיקה את איסור טלטול חמץ, כתב האבני שוהם (דף סא, ג) שכוין שאפשר לבדוק בליל י"ג, אין לומר בזה שמצוות בדיקת חמץ תדחה את איסור טלטול חמץ, ועוד, שבשביל הבדיקה צריך לטלטל את חמץ עור קודם התחלת הבדיקה, ואז הרי עדיין אינו מקיים 'עשה' שיוכל לדחות את האיסור. והש"י חמד (מערכת חמץ ומצה סי' ה אות יד) תירץ שטלטול חמץ הוא איסור חמור, ואין עשה דוחה איסור חמור.

[משנ"ב ס"ק ג]

וצריך לזהר להפחית במקום ממצה.

(5) והחושש להשאיר חמץ לסעודות השבת שמא יבא לידי מכשול, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קנח) שטוב שיקיים את שתי סעודות השבת במצה עשירה, ואכלנה רק בזמן שרשאי לאכול חמץ [וכיון שאוכל אותה לסעודת שבת המחויבת בפת, יברך עליה המוציא וברכת המזון].

[משנ"ב ס"ק ד]

ובשבת זה משכימים להתפלל⁶, ולא יצריכו תפלה.

(6) ואף בכל ערב פסח הדין כן, כמו שכתב לעיל (סי' תכט ס"ק ג), כדי שיגמור סעודתו קודם ד' שעות, והגרי"ח זוננפלד (סדר ערב פסח שחל בשבת אות ה) כתב, שבשבת זו בכל בתי הכנסיות משכימים להתפלל כשיאיר היום.

(7) ולענין אמירת הפיוטים של שבת שלפני פסח [ויצרות], לנהגים לאומרים בשאר השנים, כתבו הפמ"ג (סי' תל משב"ז ס"ק א) והא"ר (שם ס"ק ב) שאומרים אותם אף כשחל ערב פסח בשבת. והגרי"ח זוננפלד (שם) כתב, שבשבת זו אין אומרים אותם. [ויש הנהגים להקדים ולאומרים בשבת שלפני כן (מהרי"ל מנהגים הלכות ערב פסח אות י)].

[משנ"ב ס"ק ה]

דקא אסור לאכל⁸ מצה בערב פסח.

(8) אכן לענין לחם משנה, הורה החזו"א לבני ביתו (אגרות חו"א ח"א סי' קפח) שלא ישאירו לשם כך חמץ, אלא יצרפו מצה כלחם משנה. והוסיף הגרי"י קניבסקי (ארחות רבנו פסח עמ' יא), שיעטוף אותה בשקית ניילון כדי שלא תיגע בחלה, שגם באופן זה יוצא ידי חובת לחם משנה. ואף שיתכן שלחם שאינו ראוי לאכילה אינו המושך במילואים עמוד 7

[משנ"ב ס"ק טז]

מכל מקום לבצל החמץ עצמו קנסו רבנן שלא יתנה מן הקמים²³.

(23) ובני ביתו של בעל החמץ הסמוכים על שלחנו, כתב הדעת תורה (סי' ד"ה והנה) שגם להם אסור ליהנות מחליפי החמץ. וכעין שכתב בשו"ת הרדב"ז (ח"ד סי' ב' אלפים קכג) לענין מי שעבר על דין 'אין מבטלין איסור לכתחילה', שלא רק עליו נאסר ליהנות ממנו שביטל, אלא אף על בני ביתו הסמוכים על שלחנו. [ובדברי הרדב"ז כתב הט"ז (י"ד סי' צט ס"ק י) בשם מהרש"ל].

[משנ"ב שם]

ואינו מתיר לדידה אלא בשמכרו או תלפיו אחרים חמץ שלא בדיקתו²⁴.

(24) ואם אשתו החליפה את החמץ שלא בדיקתו, כתב הדעת תורה (סי' ד"ה ובמש"ל) שהרי זה כאילו החליף הוא בעצמו, משום שאשתו בגופו.

[משנ"ב שם]

וזה להקמיר פדעת פוסקים אלו שלא במקום הפסד מרבה²⁵.

(25) וכן לענין מומר שמכר לו חמץ בטעות [נשכרו שדינו כנכרי], כתב לקמן (סי' תמח ס"ק יא) שאחר הפסח רשאי לומר לו למכור את החמץ לנכרי ויהיו הרמזים מותרים. וכן לענין מי שהיה בערב פסח בספינה ולא היה עמו נכרי, והפקיד בפני עדים, כתב שם (ס"ק כה, ובשעה"צ ס"ק עג) שבמקום הפסד מרובה יש לסמוך אחר הפסח להקל ולמכור לנכרי.

[משנ"ב שם]

אם לקח את חליפי החמץ לאחר זמן²⁶.

(26) ואם קיבל תמורת החמץ המחאה [שיק], דעת הגר"ג קרליץ (סידור פסח כהלכתו פי"א אות ו' ס"ק ג) שאף אם תאריך ההמחאה הוא לאותו היום, מימ נחשב הדבר כמכירה בהקפה, ודעת הגר"ש אלישיב (קובץ הליכות והנהגות) שדינו כתשלום במזומן, ונחשב כחליפי החמץ.

[משנ"ב ס"ק יז]

והחמץ עצמו לעולם עומד באסורו בכל מקום שהוא²⁷.

(27) אמנם בביה"ל לעיל (סי' ד"ה ואסורו) כתב בשם אחרונים, שכיון שנמכר החמץ לנכרי קודם חצות ואף בשעה שבר נאסר בהנאה, מתעיל הרב שלא יחשב 'חמץ' שעבר עליו הפסח, והוסיף, שיש אחרונים שסוברים שאף אם נמכר החמץ אחר חצות, מימ בדיעבד אין להחשיבו כחמץ שעבר עליו הפסח.

[משנ"ב שם]

וצ"ל בתשובת מהר"ם סופר א"ח סי' קמ"ח²⁸.

(28) שלענין חיטים שורעין אדם בקרקע יום או יומים לפני הפסח, שנוהגים למכור לנכרי, כתב שם שאם שבח למוכר, מימ מחמת כמנה ספיקות אין לאסור את הגידולים הראשונים מדין חליפי איסורי הנאה [ולולי ספיקות אלו, אסורים הגידולים בהנאה].

סימן תמר

דין ערב פסח שחל להיות בשבת

[משנ"ב ס"ק א]

בדיקתו¹ נכרי. וצריך לבדוק על הבדיקה² וגם לבטל, כמו בשאר שנים בליל י"ד³.

הִלְבוֹת פֶּסַח סִימָן תַּמָּג תַּמֵּד

שש שעות, (ז) [1] (ט) מפר, מפני שחמץ (י) *אינו תופס דמיו:

תַּמְדָּ דִּין עָרַב פֶּסַח שֶׁחֵל לַהֲיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְבוֹ ח' סְעִיפִים:

א *י"ד שָׁחַל לְהוֹיֹת בְּשֶׁבֶת, (א) בּוֹדֵקִין (ב) לַיִל י"ג בְּיָמֵיבָעֲרִים הִפֵּל לִפְנֵי הַשֶּׁבֶת, (ג) *וּמִשְׁרִיין
(ב) [ב] מִזֶּזֶן שְׁתֵּי עֵשְׂרֵדוֹת (ד) *לְנֶזֶךְ הַשֶּׁבֶת, הַסְעוּדָה שְׁלִישִׁית זְמַנָּה אַחֵר הַמִּנְחָה, וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ
(ה) לֹא בַמִּצֵּה וְלֹא בַחֲמֹץ יֵאלֵא (ו) בַּמִּצֵּה עֲשִׂיָּה; יוֹצֵרֶיךָ לַעֲשׂוֹתָהּ (ז) קִדְּם שְׁעָה עֲשִׂירִית: הַגָּה

בַּאֵר הַיֵּטֶב

דַּסּוּס פּרדוּסוּס: (1) מוֹטֶר. כִּסֵּי הַבֵּית: בּוֹקָא אִם שִׁפְסוּחֹו כְּנָאָה בְּלִי דִּיעִירוֹ אָז
מֶטֶר הַפַּעַל הַבֵּית לִסְנוֹת מִמֶּנּוּ, אָבֵל אוֹתוֹ הֵאִישׁ שִׁקְנָה אֶסְדֵר לִסְנוֹת מִמֶּנּוּ;
וּקְנָה מִסְתַּחֲרוֹנִים מְקוּלִי בֵּית, וְכֵן נִרְאָה דַּעַת הַשִּׁי"ע בָּאן; אָבֵן חֲלִיפִי חֲלִיפִין
יֵשׁ לְהַמִּיר אֶף לְדִידוֹ. וְהִל דָּאף הַמְחַמֵּד לְדִידוֹ בַּחֲלִיפִין הֵינּוּ בּוֹקָא כְּסוֹת
וּפְרוֹת וְכֻלָּם שְׂחָא דְכֶר הַגִּבֵּר וְנִרְאָה, אָבֵל דְּשִׁי מִסְרִין אֶפְסֹו לְסַתְמָלָה, וְיֵצֵן
בְּתַשְׁבֹּת שְׂעָרְאָפְרִים מִיָּד; וְכֵל זֶה בּוֹקָא חֲלִיפִי הַמְחַמֵּן מִסְרִין, אָבֵל הַמְחַמֵּן
עֲצֻמֹו אֶף שֶׁנִּחְלָף וְהוּא וְהֵן יִשְׂרָאֵל מִיָּד בְּאִשֵּׁי הַרְאֲשׁוֹן קִרְטָא דְּחִמֵּן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל שְׂעָרֵי חֶסֶד אֶסְדֵר בְּהִנְיָה. בָּאן שְׂחָתְמִין וְכִבֵּר עֲלֵיו הַפִּסַּח
וְנִרְאָה, דְּדִבְרֵי מִסְרִים, דְּחִלְיָה בְּדִבְרֵי דְּמִי, חִלְיָ עִישׁ:

קמ' 124, א"כ מצא למיכר קים לי ב'הש"ד, ע"ש: [1] כתר. עב"ה"ט ש'ה'ה'ה מקום
ל'ש'רית ש'ע'ר'א'פ'ר'ם סימן ד ש'ת'ב' ש'ם ב'ע'נ'ן ח'מ'צ'ו ש'ל ע'ו'כ'ר'ז'כ'ר'ה, ו'ע'נ' ב'ש'ו'ח פ"י
סימן יג ו'ב'ש'ר'ית כ'ת'ר' כ'ה'ה' סימן כא ו'ס'ט'ן כב:

(ט) **מזרח**. עבדי. ויפן שאלתי יצביץ סימן קלג השיג גיב על הבה"ט, ועיש שפת
דמה פמשע מהגריא דאף לבשל עוג שבת דאין לו לחם אתי הדין נה, לטעם
אלא כהניג שפיר דמי לעיני גלי כהנא ויבנים בלי פתח וחדו פתחיה. ואוכל
קטן או גדול ששכל א' ימי לא לתרגמות' רתח. וימקא דלכא ע"י לחתור ע"י בשול
בובק אף ילי; עיש; ובשכר פנים מאירות ח"ב פתח ג' פתח ג' דלא פתחא. ויבנים
דמה דאכסר להפריש בירוש' הטם ברוח שישל על פתח וישיש קצת, ויבנים
אכל

[illegible]

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בַּפֶּסֶט (כ"א) גִּזְּרָא גְּמַרְן אִינוּ תוֹפֵס דְּמִיו: (כ"ב) מְרַב. הֵינּוּ
(כ"ג) אָפְלוּ לְמִי שְׁלָקְהוּ גּוּפָא, וְכַל־שֶׁשֶׁן דְּלֶאֱחָרִים שְׂרִי לְהַנּוּחַ
מֵאוּתוֹ דְּבַר. וְנֵד, דְּדַעַת הַמַּחֲבֵר לֹא דִבְרֵי הַפֶּל הוּא, (כ"ד) דִּישׁ
הַגְדּוּלִי הַפּוֹסְקִים שְׁסוּבְרִין, דְּאֶרְעֵל־גַּב דְּלֶאֱחָרִים שְׂרִי לְהַנּוּחַ
מֵחִלּוּפֵי חֻמָּן, דְּחֻמָּן אִינוּ תוֹפֵס דְּמִיו בְּדַעֲבָד, מִכָּל מָקוֹם לְבַעַל
הַחֻמָּן עֲצָמוֹ קִנְסוּ דְּכֵן שְׁלֹא נִקְנָה מִן הַתְּמִימִים^(כ"ה) פִּינָן דְּעֵבִיד
אֶסּוּרָא, וְאִינוּ מִתֵּר לְדִידָא אֵלָא בְּשִׁמְכְרוּ אִי הַחִלּוּפֵי אַחֲרִים
חֻמָּצוּ (כ"ו) שְׁלֹא בְּדִיעֻתוֹ^(כ"ה), וְהֵן לְהַחֲמִיר כְּדַעַת פּוֹסְקִים אִלוּ
(כ"ז) שְׁלֹא בְּמָקוֹם הַפֶּסֶד מְרַבָּה^(כ"ה). וְנֵד עוֹד, דְּהָא דְּלִיעָה זֶה (כ"ח) אִם
עֵבֶר וְקִנְהָ מִן הַתְּמִימִים (כ"ט) אִינְהָ דְּבַר, מִתֵּר לְהַנּוּחַ מֵאוּתוֹ הַדְּבַר,
דְּהָא חִלּוּפֵי חִלּוּפִין וְשִׁבְרֵי. עוֹד כְּתִבּוּ הַחֲזוֹנוֹתִים, (כ"ח) דְּאָפְלוּ לְפִי
דַּעַת הַמַּחֲמִירִים בְּחֻמָּן לְאַסֵּר בְּחִלּוּפֵי לִידְנָה גּוּפָא, מִכָּל מָקוֹם
הֵינּוּ דְּרֻקָא שְׁלָקְחָא חִלּוּפֵי חֻמָּן בְּשִׁעָה שְׁנֵיתָא חֻמָּן, אָבֵל אִם לִקְחָ
אֵת חִלּוּפֵי הַחֻמָּן לְאַחַר זְמַנָּה^(כ"ה), לְכַלִּי עֲלֵמָא מִתֵּר אֵף לִידְנָה, דְּכֵינָן
שְׁלָקְחָא הַנִּבְרִי אֵת הַחֻמָּן לְרִשְׁתּוֹ וְקִנְהָ לוֹ הַחֻמָּן מִנֵּי עֲלִינְדִי
לְקִיחָתוֹ, וְהֵא שְׁתָּתָן לוֹ אַחֲרֵרְפָּה דְּמִיו אוֹ חִלּוּפֵי חֲרִי הֵם כְּמִתְנָה
בְּעֲלֵמָא, וְאִינֵם שְׂכִימִם כָּלִל לְחֻמָּן וְלֹא מְקָרִי חִלּוּפֵי: (כ"ח) אִינוּ
תוֹפֵס דְּמִיו. וְהַחֻמָּן עֲצָמוֹ (כ"ט) לְעוֹלָם עוֹמֵד בְּאֶסּוּרוֹ כָּל מָקוֹם
וְהַחִלּוּפֵי בְּאַחַר, וְאָפְלוּ מִכָּר הִישָׁדָאֵל לְהַעֲבֹרִים אַחֲרֵי הַפֶּסֶס, דְּכֵינָן
נִצְיָב: דְּכֵן שְׁתַּחֲמֻץ וְעֵבֶר עֲלִי הַפֶּסֶס וְנִנְעֵה. הַגְדּוּלִי מְרַבֵּן, וְהַדְּרִי
מֵחִלּוּפִין וְלְכַלִּי עֲלֵמָא אֶסּוּר. וְעֵין בַּחֲשׁ

באור הלכה

הדמיון, וכן כתב הגר"ז: * אינו חופס דמיו. ודע, וכל זה אם כבר קבל הדמיון או חפץ חלופי הדמיון. אבל אם לא קבל דמיון הדמיון, אסור לו לקבל מצופים שקרן; לא מביא אלא את הה שום קנן וזהו הדמיון הבדלתי אסור, שהרי בקבלתו הדמיון עובר אסור דאדוקא של אסור הנאה של חפץ חלופי אסור מן המס, וזהו אינו פוסקים משיבה לחוד לא קני בעצמם, ונמצא שמשקבל המעט כספו נקמו קנינו ועובר אדאדוקא אם היתה בשפה, ולאחר פסח מדיכנו, אלא אפילו כבר נקח המעט לעצמם בבקש גמור אסור לו להתחלה לקבל הפעול לכלי עצמא, משום דעקר הנאה הוא בשעת קבלת המעט, וכדמבאר להלן לקמן בסימן טו סיף ה. וכן ביחוד דעה בסימן קל וקמד ובאחרונים שם. וכן כתב בשניה למלך פרק טז מהלכות מכירה במעלותיו, וכן שם שהאריך פנה:

* ומשליחין קוין שתי סעודות. נקט 'שתי' משום למדינא אינו מחשב לכצור עד סמוך לשבת, ואסיכין אינו מניח בשעת הסעוד רק שתי סעודות לצורך השבת, ולפי מנהגנו בסעיף ב' דנקבע הפל קדם תחילת קמלו בשאר השנים, יכול להניח יותר משתי סעודות אם רוצה לאכל עוד קדם הלילה, וכן ברמב"ם שכתב סתם וציינו מן החמץ כדי לאכל ממנו עד ארבע שעות ביום השבת, וכן קובע הספאמרמרדכי: * ה' לצורך השבת צ"ל בשאר השתדוה לענין שישלח להפריש חלה מן הפת של חמץ שעבר בשבת וזו,

הוא²⁸⁷), ואסור לכל אדם לקח אותו מהעכו"ם אפילו חזר העכו"ם
 בתקומה השילו אסור עליו הרי הוא כפחיתקה דאסורא. כתב ח"ק
 ה"י פתחליפין. ובספר קדוריים חולק עליי, ודעתו דגדולין גרע
 ה' חתם סופר אר"ח חיים סימן (287):

א (א) בודקין^א וכו'. וצריך לכפר על הפדיקה^ב וגם לבטל, כמו בשאר שנים בליל י"ד^ג [אחרונים]: (ב) ליל י"ג. שלמחר פערב שבת אי אפשר לבדק^ד, דאין בודקין לאור הסמך, ובג"ל: (ג) ומשניין וכו'. וצריך להזהר להניחו במקום מוצנע^ה, וכדלעיל סימן הלד סעיף א: (ד) לצורך השבת, ובשבת זה משכימים להתפלל^ו, ולא יאריכו הרבה^ז, כדי שיהיה להם שהות ולא יבוא לידי מקשול [אחרונים]: (ה) לא במצה, דהא אסור לאכל^ח מצה בערב-פסח^ט, וכדלקמן בסימן תעא: (ו) במצה עשירה, הינו, שגולשה במי-פרות לבד: (ז) קדם שעה עשירית, דמשם ואילך אפלו מצה עשירה אסור לאכל כדי שיאכל מצה לתאבון^י, וכדלקמן בסימן תעא סעיף ב:

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

[illegible]